

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 301/2015-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júna 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Mandzák, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 8 Co 481/13-854 z 30. júna 2014 vo výroku o náhrade trov konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 481/13-854 z 30. júna 2014 vo výroku o náhrade trov konania (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli v procesnom postavení odporcov účastníkmi súdneho konania o určenie neplatnosti výpovede z nájomnej zmluvy k domu, ktorý užívala nezisková organizácia [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“). Okresný súd Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 4 C/64/2008-735 z 15. augusta 2013 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) určil, že výpoveď zo 7. mája 2007 z nájomnej zmluvy uzavretej medzi navrhovateľom a [REDAKOVANÉ] 18. marca 2003 v znení dodatku č. 1 z 10. júna 2003 je neplatná. Na základe odvolania sťažovateľov a neskoršieho späťvzatia návrhu na začatie konania krajský súd uznesením č. k. 8 Co 481/13-854 z 30. júna 2014 pripustil späťvzatie návrhu, rozsudok okresného súdu zrušil, konanie zastavil a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že o náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s prihliadnutím na § 150 ods. 1

OSP vychádzajúc z názoru, že výsledok sporu bol i po podaní odvolania proti napadnutému rozsudku neistý, pričom zjavným dôvodom, ktorý napokon viedol navrhovateľa k späťvzatiu návrhu, bol požiar predmetu nájomnej zmluvy a nemožnosť jeho ďalšieho užívania. V týchto okolnostiach videl krajský súd dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré účastníkom sporu náhradu trov konania nepriznal.

K prípustnosti sťažnosti sťažovateľa uvádzajú, že napadnutý „výrok uznesenia odvolacieho súdu o náhrade trov konania je z procesného hľadiska rozhodnutím o trovách konania, proti ktorému nie je prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (§ 239 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku)“.

S poukazom na judikatúru ústavného súdu (napr. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 371/2014), ustanovenia § 146 ods. 2 a § 150 OSP a z nich vyvedenú súdnu prax a názory prezentované v odborných publikáciách sťažovateľ uvádza, že «úkonom, ktorý mal za následok zastavenie súdneho konania, bolo späťvzatie návrhu na začatie konania navrhovateľom v celom rozsahu a bez uvedenia dôvodu, teda zavinenie, posudzované podľa procesného výsledku, je na strane navrhovateľa, čo zároveň zakladá povinnosť navrhovateľa nahradiť vyčíslené trovy konania sťažovateľov ako odporcov...

Odvolací súd pred rozhodnutím o náhrade trov konania neoboznámil sťažovateľov s dôvodmi, na základe ktorých rozhodol o nepriznaní náhrady trov konania, pričom aplikoval nové právne argumenty, ktoré v konaní nepoužil ani okresný súd ani ich nenavrhol žiaden z účastníkov konania. Sťažovatelia nemali možnosť reagovať na dôvody súdu, preto v napadnutej časti ide o tzv. prekvapivé rozhodnutie, ktoré sa vždy považuje za rozhodnutie odnímajúce účastníkovi možnosť konať pred súdom (uvedené zakladá aj porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR).

Krajský súd odôvodnil nepriznanie náhrady trov konania účastníkom konania, a to ani sčasti, objektívnou skutočnosťou, ktorá viedla navrhovateľa k späťvzatiu návrhu, ktorou bol požiar a tým i strata možnosti užívať predmet nájmu podľa nájomnej zmluvy zo dňa 18.03.2003. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa však krajský súd žiadnym spôsobom neprihliadol na pomery sťažovateľov ako odporcov 1/ a 2/, keď

poškodenie nehnuteľnosti požiarom výrazne negatívne zasiahlo majetkové pomery odporcu I/ ako vlastníka nehnuteľností, ani na postoj účastníkov v konaní, keď navrhovateľ neoznámil konajúcemu odvolaciemu súdu zmenu skutkového stavu (opustenie nehnuteľnosti dňa 01.10.2013). Obdobne krajský súd nevezal do úvahy správanie navrhovateľa po požiar, kedy napriek opakovaným výzvam navrhovateľ absolútne odmietal sprístupniť nehnuteľnosť po jej opustení, pričom zo strany odporcu I/ bolo nevyhnutné vykonať opatrenia na zabránenie vzniku ďalších značných škôd (prekrytie poškodenej a otvorenej strechy proti zatečeniu v prípade dažďa), ako aj vykonanie ohliadky za účelom riešenia poistnej udalosti...

Sťažovatelia namietajú, že napadnuté uznesenie krajského súdu porušuje ich základné právo na kontradiktórnosť v súdnom konaní podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. V tejto súvislosti sťažovatelia poukazujú na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Čepok proti Českej republike, sťažnosť č. 9815/10, rozsudok zo dňa 05.09.2013, v zmysle ktorej pred prijatím rozhodnutia o náhrade trov konania bol krajský súd povinný dať sťažovateľom možnosť zaujať stanovisko k zamýšľanému postupu o náhrade trov konania podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku...

Krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nepostupoval v súlade s judikatúrou ESLP a Ústavného súdu SR a nevyzval účastníkov konania, aby vyjadrili svoje stanovisko k aplikácii ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku na rozhodnutie o trovách konania, čím porušil právo účastníkov na spravodlivé súdne konanie...

Svojím postupom Krajský súd v Žiline zasiahol do majetkových práv sťažovateľov, keď napriek procesnému zavineniu navrhovateľa na zastavení konania nepriznal sťažovateľom náhradu trov konania. Týmto postupom odvolací súd zmenšil majetok sťažovateľov, čo možno hodnotiť ako porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru.».

Na základe uvedeného sťažovatelia ústavnému súdu navrhujú vysloviť, že ich základné právo „na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy... právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a právo vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy... a čl. 1 Dodatkového protokolu... uznesením Krajského súdu v Žiline,

č. k.: 8Co/481/2013-854, zo dňa 30.06.2014, v časti výroku o náhrade trov konania, ktorým bolo rozhodnuté tak, že účastníkom sa náhrada trov konania nepriznáva, porušené bolo“, označené uznesenie krajského súdu v napadnutej časti zrušiť a vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľom priznať náhradu trov konania, ktorú je „Krajský súd v Žiline povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia“.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konanie pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 239 ods. 1 OSP je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskej únie [§ 109 ods. 1 písm. c)] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c).

Podľa § 239 ods. 2 OSP je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Podľa § 239 ods. 3 OSP ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalcovskom,

tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Vychádzajúc z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd konštatuje nesprávnosť výkladu sťažovateľa, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je proti napadnutému uzneseniu krajského súdu prípustné, pretože z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 OSP možno podať dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Odborná literatúra (napríklad Krajčo J. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. I. diel. Bratislava : Eurounion, spol. s r. o., 2006.) ako aj súdna prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sa zhoduje v názore, že prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania. Táto zásada je však obmedzená len na prípady, ak rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a) až g) OSP a nejde o rozhodnutie vydané v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu (§ 237 ods. 2 OSP). Neprípustnosť dovolania proti niektorým rozhodnutiam odvolacieho súdu z dôvodov uvedených v § 237 ods. 1 písm. f) OSP nemožno vyvodiť ani z § 239 ods. 3 OSP, pretože toto ustanovenie nepripúšťa dovolanie proti uzneseniu, len v prípadoch, v ktorých je možné jeho prípustnosť odvodiť z § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Z obsahu sťažovateľmi prezentovaných námietok vyplýva, že napadnuté rozhodnutie v otázke náhrady trov konania považujú sťažovatelia za „*tzv. prekvapivé rozhodnutie, ktoré sa vždy považuje za rozhodnutie odnímajúce účastníkovi možnosť konať pred súdom*“, pričom z toho dôvodu odvodzuje aj porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že podľa ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu,

ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. S prihliadnutím na sťažovateľmi prezentovanú námietku o prekvapivosti napadnutého rozhodnutia ústavný súd poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu (napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 7 Cdo 102/2011, 2 Cdo 226/2011, 5 Cdo 46/2011, 2 Cdo 209/2014, 7 Cdo 409/2014), podľa ktorej odňatie možnosti konať pred súdom, ktoré bolo spôsobené tzv. prekvapivými, resp. nečakanými rozhodnutiami, nastane vtedy, ak odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, pričom účastníkovi bolo odňaté právo namietať správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššie nadriadenom súde. V týchto prípadoch spravidla odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočnosti, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil, a účastník v odvolacom konaní nemal dôvod namietať a zdôvodňovať prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa.

Na základe uvedeného potom možno konštatovať, že z hľadiska argumentácie sťažovateľov mal krajský súd postupovať tak, že sťažovateľom odňal možnosť konať pred súdom. Pri takto formulovanej námietke však mali sťažovatelia právo podať proti napadnutému uzneseniu dovolanie podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, a to aj ak sa týkalo len rozhodnutia o náhrade trov konania.

Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona, t. j. v danom prípade na základe uplatnenia postupu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Svoju právomoc na konanie môže ústavný súd založiť až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v

konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania dopytom na okresnom súde a najvyššom súde zistil, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu č. k. 8 Co 481/13-854 z 30. júna 2014 2011 sťažovatelia dovolanie nepodali. Vzhľadom na uvedené obстоjí záver, že sťažovatelia nevyčerpali mimoriadny opravný prostriedok, ktorý im zákon na ochranu nimi označených práv účinne poskytoval a na ktorého použitie boli v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP oprávnení, čo zakladá neprípustnosť ich sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Dovolanie z uvedeného dôvodu totiž ústavný súd považuje za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. II. ÚS 31/00, II. ÚS 102/04). Ak by boli sťažovatelia dovolanie z tohto dôvodu účinne podali, dovolací súd by bol oprávnený a povinný poskytnúť ochranu im právam, inými slovami, dovolací súd by bol tým „iným súdom“ v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý by rozhodoval (prednostne) v tejto veci.

Sťažovatelia pritom nepreukázali, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a ním tvrdený dôvod o neprípustnosti dovolania proti uzneseniu o trovách konania vyplýval z nesprávneho výkladu príslušného procesnoprávneho ustanovenia (§ 239 ods. 3 OSP). Zo strany ústavného súdu preto neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol ako neprípustnú (napr. III. ÚS 183/2012, III. ÚS 321/2014, II. ÚS 6/2015). S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd argumentáciou sťažovateľov vo vzťahu k porušeniu nimi označených práv bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2015

